

OSO GUNEKO ERAKASKERA

1998-99ko IKASURTEA

ELHEKETA: ASTE HUNTAKO SOLAS-GAIA.

- 1- Zer bazen haitzaren kaskoan - Adarrak nola?
- 2- Erakuspatan erretasuna
- 3- Piarresen arangura? Horren Teilari?

I

Dabit Ihiztaria 4

Xola baino puskaz gorago, haitzaren kaskoan, beren paletari¹⁰ estekatuak,¹¹ lau apeo, begiak josirik han zauden, Dabitek bere erhiekin noiz dantzan hasaraziko zituen beha egoki. Inguru hetaiko arbola gehienek adar bat edo bertze hazuten eskas, noiz nahi tirokatuak zirelaketz, gorri gorria ere eginak tokika.

Eta Espainiara buruz itzulia, kapelua begien gainerat sartua, begi berak aiphatu xeflatxarenak baino erneagoak, ezker, eskuin, antzin biratzen dituela, han zagon gure ihiztaria, orori beha eta jeha. Ulitza bat ez zen han iraganen, harek berehala ikusi gabe.

"Eskuin aire, itsaso hegaletik badiotzik egun usoak, Piarres. Hala ere duk aspalditto huntan. Banaka batzu dituk guregana hunat hurbiltzen. Helbarrongo edo Fausuko oihanean hobeki nindukek, udaberriko ihiziari buruz. Bainan, to, uso gutiagorekin, *bakarrik nahiago nik hemen!* (*nindukek = nindukekan*)

Bainan, bertze xixturik duk ba, udazkenean, Lizardi-kasko huntan, usoa usoaren gainean trumilka heldu delarik, eta zoko guziatarik. Beha zak, to, Piarres, badenez non josta! Baiona, Bokale, Bidarte, Getaria, itsasoa; bixtak ereman ahala ikusten dela ihizia! Goixbiden hor izaiten dituk ba Gantxume, Ganix, Koxe, Battitta eta bertzeak; bainan baduk orduan ororentzat, aintzin hortarat jiten diren uztariztar onentzat ere ba.

-Zein atxikia ziren zure oihanari, Dabit! Ez ahal zaituzte hemen atxemanen, egun batez, Teilari zaharra lehen bezala?

-Ez balinba, Piarres!... Eta ez zuan Lizardi-kaskoan erori Teilari izoa; hor, gibecko oihanetan zuan. Eta, nere zurubiak bertzelako zurubiak dituk, gero! (*zuan = zukan*)

Gizagaixo Teilari! Hilabete bat lehenago, Koxe Tuturruk galdegina zioan, hean haren zurubiak ez zirenez zahartuxkoak? Eta Teilarik ihardetsi zioian: bere eskalapoinekin iragana zela gainetik, atxiki ere zutela, eta urthe hartakoa bederen eginen ahal zutela engoitik!

ORHOITZAPENETAKO = POUR MEMOIRE

IZAN - Conj. famil. Potentiel Imparfait (à homme)

- n Je pouvais être = nindukekan
 - tu pouvais être (m, f) = hutzatekean
 - il pouvait être = zukekan
 - vous pouviez être = ginzuzkekan
 - ils pouvaient être = zituzkekan
- Le traitement féminin s'obtient en remplaçant le k pénultième par n. zukanen = elle pouvait être

JOAN - Conj. famil. Indicatif

Présent	à homme	à femme
Je vas = nioak	nioan	
tu vas = hooa	hooa	
il va = dioak	dioan	
nous allons = givazik	givazin	
vous allez = zoazte	zoazte	
ils vont = dioatzik	dioatzen	

Nota: Aux 3es personnes du Présent de l'indicatif beaucoup emploient zioak, zioatzeik.

ADITZ IKASKUNTZA.

- 31. han zauden 32. hala ere duk
- 33. beha zak 34. ez ahal zaituzte

31. EGON - Indicatif -

Présent	Imparfait
Ni nago = je reste	nindagon = je restais
Hi hago = tu restes	hindagon = tu restais
Zu zande = vs restez	zinauden = vs restiez
Hura dago = il reste	zagon = {
Gu gaude = nous restons	ginauden = {
Zuek zauderzte = vs restiez	zinauderzten = {
Hek daude = ils restent	zauden = ils restaient

32. IZAN - Conjugaison familière - Indicatif =

Ni nuke = je suis	A	N. nuan = Je suis	A
Hi haiz = tu es		H. haiz = tu es	
Hura duk = il est	H	H. dun = {	F
Gu gaituk (gitek) = nous sommes	M	G. gaitun (gitun) = {	E
Zuek zirezte = vs étiez	M	Z. zirezte = {	M
Hek dituk = ils sont	E	H. ditun = ils sont	E

33. UKAN - Imperatif =

Objet singulier	Objet pluriel
Hek Ukan zak = aie - le	Ukan zuek = aie - les
Zuek Ukan zazu = ayez - le	" zkitzu ⁽¹⁾ = ayez - les
Harek " beza = qu'il l'aie	" bitza = qu'il les aie
Guk " dezagun = ayons - le	" ditzagun = ayons - les
Zuek " zazu = ayez - le	" zkitzue ⁽²⁾ = ayez - les
Heiek " bezate = qu'ils l'aient	" bitzate = qu'ils les aient
(1) ou peut rencontrer	(5) Zazgu = ayez - le
(2) " " "	(P.) Zazgue = ayez - les